

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 146/20
Luxembourg, 24. november 2020

Kohtuotsus (kohtuasi C-510/19)
Openbaar Ministerie ja YU ja ZV vs. AZ

Madalmaade prokuröre ei saa Euroopa vahistamismääruse täitmisel käsitada „vahistamismäärust täitva õigusasutusena“, kuna Madalmaade justiitsminister võib neile anda individuaalseid juhiseid

Belgia eeluurimiskohtunik tegi 2017. aasta septembris Euroopa vahistamismääruse Belgia kodaniku AZ suhtes, keda süüdistati dokumentide võltsimises, võltsitud dokumentide kasutamises ja kelmuses. Detsembris 2017 AZ vahistati Madalmaades ja anti rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) otsuse alusel Belgia ametivõimudele üle. Jaanuaris 2018 tegi Euroopa vahistamismääruse teinud eeluurimiskohtunik täiendava Euroopa vahistamismääruse seoses muude tegudega kui need, mille põhines AZ üleandmine, paludes Madalmaade pädevatel ametiasutustel loobuda Euroopa vahistamismäärust käsitlevas raamotsuses¹ ette nähtud erikohustuse reegli kohaldamisest. Selle reegli kohaselt ei tohi nimelt Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutused isikut, kes anti Euroopa vahistamismääruse täitmiseks selle määruse teinud liikmesriigile üle, kohtu alla anda, teda süüdi mõista ega võtta temalt vabadust süüteost, mis on toime pandud enne üleandmist ja mis on muu süütegu kui see, mille eest ta üle anti, välja arvatud juhul, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus on andnud oma nõusoleku². Veebruaris 2018 andis arrondissementsparket Amsterdami (Amsterdami prokuratuur, Madalmaad) *officier van justitie* (prokurör) nõusoleku laiendada uurimise ulatust vastavalt täiendavale Euroopa vahistamismäärusele. Seega anti AZ Belgias kohtu alla esialgses ja täiendavas Euroopa vahistamismääruses nimetatud tegude eest ja talle mõisteti karistusena kolmeaastane vangistus.

Selles kontekstis kaalubki hof van beroep te Brussel (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia), kellele AZ esitas apellatsioonkaebuse tema kriminaalmenetluses süüdimõistmise peale, kas Amsterdami prokuratuuri prokuröri võib pidada Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse tähenduses³ „vahistamismäärust täitvaks õigusasutuseks“, kellel on seetõttu pädevus anda raamotsuses ettenähtud nõusolekut.

Tuleb märkida, et Euroopa Kohus on viimasel ajal juba mitu korda käsitlenud Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse kontekstis mõistet „õigusasutus“ ja täpsemalt küsimust, kas liikmesriikide prokuröre võib pidada selle mõistega hõlmatuks. Kohtul on seega olnud võimalik tuvastada, et see on nii Leedu, Prantsuse, Rootsi ja Belgia prokuratuuri puhul⁴, kuid mitte Saksa prokuratuuri puhul⁵. Kuigi kõigis neis kohtuasjades käsitleti mõistet Euroopa „vahistamismääruse

¹ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24).

² Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse artikli 27 lõige 2, lõike 3 punkt g ja lõige 4.

³ Mõiste „vahistamismäärust täitev õigusasutus“ on määratletud Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse artikli 6 lõikes 2.

⁴ Vt vastavalt 27. mai 2019. aasta kohtuotsus PF (Leedu peaprokurör), [C-509/18](#) (vt samuti [pressiteade nr 68/19](#)); 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), [C-566/19 PPU](#) ja [C-626/19 PPU](#); 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), [C-625/19 PPU](#); ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Brüsseli prokurör), [C-627/19 PPU](#) (vt samuti [pressiteade nr 156/19](#)).

⁵ Vt 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), [C-508/18](#) ja [C-82/19 PPU](#) (vt samuti [pressiteade nr 68/19](#)).

teinud õigusasutus“⁶, mitte aga mõistet „vahistamismäärust täitev õigusasutus“, leiab Euroopa Kohtu suurkoda praeguses kohtuasjas, et tema sellekohane kohtupraktika on ülekantav.

Euroopa Kohtu hinnang

Esiteks kinnitab Euroopa Kohus, et samamoodi nagu mõiste „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ on mõiste „vahistamismäärust täitev õigusasutus“ liidu õiguse autonoomne mõiste ja et see ei viita üksnes kohtunikele või kohtutele. Nimelt hõlmab see mõiste ka ametivõime, kes osalevad selle liikmesriigi kriminaalmenetlustes õigusemõistmises, tegutsevad Euroopa vahistamismääruse täitmisest tulenevate ülesannete täitmisel sõltumatult, ja seda eelkõige täitevvõimust, ning täidavad oma ülesandeid menetluses, mis järgib tõhusa kohtuliku kaitse nõudeid.

Seega selleks, et sisustada mõistet „vahistamismäärust täitev õigusasutus“ tugineb Euroopa Kohus samadele kriteeriumidele, mida ta kasutas „vahistamismääruse teinud õigusasutusi“ käsitlevas kohtupraktikas, põhjendades seda asjaoluga, et kuigi need kaks õigusasutust täidavad eraldiseisvaid ülesandeid, on nende staatus ja laad samad. Selle järelduse tegemiseks toob Euroopa Kohus välja rea asjaolusid. Ta rõhutab, et nii Euroopa vahistamismääruse täitmist puudutava otsuse kui ka sellise vahistamismääruse tegemist puudutava otsuse peab vastu võtma õigusasutus, mis vastab tõhusale kohtulikule kaitsele omastele nõuetele, mille hulka kuulub ka sõltumatuse tagamine. Lisaks leiab Euroopa Kohus, et Euroopa vahistamismääruse täitmine võib samamoodi nagu Euroopa vahistamismääruse tegemine piirata tagaotsitava vabadust, kuna selle täitmise tulemusena võetakse ta üleandmiseks vahi alla. Ühtlasi lisab Euroopa Kohus, et erinevalt Euroopa vahistamismääruse tegemise menetlusest, milles on põhiõiguste kaitse tagatud kahel tasandil, on Euroopa vahistamismääruse täitmise etapis vahistamismäärust täitva õigusasutuse sekkumine ainus kaitsetase, mis on Euroopa vahistamismäärust käsitlevas raamotsuses ette nähtud selleks, et tagaotsitaval oleksid kõik kohtuotsuste tegemisega kaasnevad tagatised.

Teiseks leiab Euroopa Kohus, et sõltumata küsimusest, kas õigusasutus, kes annab nõusoleku erikohustuse reegli eiramiseks, peab olema sama õigusasutus, kes Euroopa vahistamismäärust täitis, ei saa seda nõusolekut igal juhul anda liikmesriigi prokurör, kes küll osaleb õigusemõistmises, kuid kes võib oma otsustuspädevuse teostamise raames saada täitevvõimult individuaalseid juhiseid. Niisugune prokurör ei vasta nimelt tingimustele, mis peavad olema täidetud, et teda saaks kvalifitseerida „vahistamismäärust täitvaks õigusasutuseks“. Euroopa Kohus leiab aga, et nõusoleku andmiseks ja seega erikohustuse reegli kohaldamisest loobumiseks on nõutav, et sekkuv ametivõim vastaks neile tingimustele. Nimelt erineb see otsus Euroopa vahistamismääruse täitmist käsitlevast otsusest ja see tekitab puudutatud isikule viimati nimetatud otsusest erinevaid tagajärgi. Euroopa Kohus rõhutab täpsemalt, et isegi kui isik on vahistamismääruse teinud õigusasutusele juba üle antud, siis kuna taotletud nõusolek puudutab muud süütegu kui see, mille eest isik üle anti, võib see piirata asjaomase isiku vabadust, sest see võib kaasa tuua sellele isikule raskema karistuse mõistmise.

Euroopa Kohus märgib käsitletud asjas, et kui Euroopa vahistamismääruse täitmise otsuse teeb Madalmaade õiguse kohaselt lõpuks kohus, siis nõusoleku andmise otsuse teeb seevastu üksnes prokurör. Kuna aga see prokurör võib saada Madalmaade justiitsministrilt individuaalseid juhiseid, ei ole tema puhul tegemist „vahistamismäärust täitva õigusasutusega“.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

⁶ Mõiste „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ on määratletud Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse artikli 6 lõikes 1.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127